

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám:	10/1173-0/2014
Erkezett:	2017 MÁJ 29.
Melléklet:	4 db

Győri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság

Erkeztetés módja: személyesen/kézbesítővel küldve, postán/e-mailen/faxon érkezett

Magyarország Alkotmánybírósága
1015 Budapest, Donáti u. 35-45.

a Győri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság mint az ügyben első fokon eljáró bíróság útján

Erkezett: 2017 MÁJ 16.

Az ügyirat száma: 13M.590/2014

Tárgy: alkotmányjogi panasz

a Kúria Mfv.II.10.505/2016/4. sorszám alatt hozott ítéletével szemben

Bírdány:

Mell.: 1 db

Tisztelt Alkotmánybíróság!

Alulírott Váczi Ügyvédi Iroda (székhely: 9022 Győr, Bisinger sétány 2., képviseli: Dr. Váczi Péter ügyvéd) mint [REDACTED] (lakcím: [REDACTED]) csatolt meghatalmazással igazolt jogi képviselője az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján az alábbi

alkotmányjogi panaszt

terjesztem elő:

Kérem a T. Alkotmánybíróságot, hogy állapítsa meg a Kúria Mfv.II.10.505/2016/4. számú ítéletének alaptörvény-ellenességét és azt az Abtv. 43. § (1) bekezdés alapján semmisítse meg, mivel az ítélet sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében deklarált tisztességes eljáráshoz való jogot, továbbá az Alaptörvény XIII. (1) bekezdésében deklarált tulajdonhoz való jogot.

Az Abtv. 52. § (5) bekezdésére és 57. § (1a) bekezdésére, valamint az Alkotmánybíróság ügyrendjéről szóló 1001/2013 (II. 27.) Tü. határozat 36. § (2) bekezdésére tekintettel kijelentem, hogy a jelen alkotmánybírósági ügyben előterjesztett alkotmányjogi panasz indítványomban szereplő személyes adataim nyilvánosságra hozatalához nem járulok hozzá.

Indokolás:

1. A megtámadott bírósági határozatok megszületésének körülményei, pertörténet

Az Indítványozó felperesként keresetet indított a Győri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságon Győrújbarát Község Önkormányzata alperes ellen szabadság pénzbeni megváltása iránt. Az Indítványozó keresetében 2.884.091 Ft szabadságmegváltás, ezen összeg után késedelmi kamat és igazolások kiadására kérte kötelezni az alperest. Mindezek mellett az Indítványozó kérte az alperes perköltségben való marasztalását. Később az Indítványozó felemelte kereseti kérelmét, és 84.680 Ft végkielégítés iránti igényt is érvényesíteni kívánt.

A Győri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 13.M.590/2014/9. sorszám alatt hozott ítéletével az Indítványozó kereseti kérelmének részben helyt adott, a bíróság kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 102.294 Ft-ot szabadságmegváltás címén és ezen összeg után 2014. november 5. napjától a kifizetés napjáig a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatot. A bíróság ezt meghaladóan az Indítványozó keresetét elutasította, és kötelezte a felperest, hogy fizessen meg alperesnek 50.000 Ft perköltséget, valamint az állam javára 42.300 Ft illetéket.

Az elsőfokú ítélet ellen az Indítványozó fellebbezéssel élt, mely folyamán a Győri Törvényszék a 2.Mf.20.486/2015/7. sorszámú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének megfellebbezett rendelkezését megváltoztatta, és a marasztalás tőkeösszegét 2.884.091 Ft-ra emelte fel. A másodfokú bíróság mellőzte a keresetet ezt meghaladóan elutasító rendelkezést. A másodfokú bíróság a perköltségre vonatkozó

1. A bíróságnak feltüntetett Alkotmánybírósági (T) ítélet: IX. 30. 1 V. 18

rendelkezéseket szintén megváltoztatta, a feljegyzett 173.000 Ft kereseti, valamint a 222.500 Ft fellebbezési eljárási illetéket az ítélet rendelkezése szerint az állam viseli. A bíróság továbbá kötelezte alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg felperesnek 500.000 Ft első- és másodfokú perköltséget.

A jogerős ítélet ellen az alperes felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő a Kúriánál, aki Mfv.II.10.505/2016/4. sorszámú ítéletével a másodfokú ítéletet hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú ítéletet helyben hagyta. A Kúria kötelezte a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg alperesnek 100.000 Ft és 27.000 Ft együttes másodfokú és felülvizsgálati eljárási költséget, valamint, hogy fizessen meg a magyar állam felhívására 222.500 Ft másodfokú és 278.200 Ft felülvizsgálati eljárási illetéket.

2. A megtámadott ítélet jogerős volta

A Kúria ítéletével szemben fellebbezésnek mint rendes jogorvoslatnak helye nincs, így az a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. tv. 228. § (1) bekezdése értelmében – „[a]z a határozat, amely fellebbezéssel nem támadható meg, kihirdetésével (218. §) emelkedik jogerőre” – jogerős. Az Abtv. 27. § b) pontjában szereplő befogadhatósági feltétel – „az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette” – teljesül.

Tájékoztatom a T. Alkotmánybíróságot arról, hogy az ügyben más rendkívüli jogorvoslati eljárás – perújítás, jogorvoslat a törvényesség érdekében – kezdeményezésére sem került sor.

3. Az alkotmányjogi panasz előterjesztésére nyitva álló határidő betartása

A Kúria ítéletét az Indítványozó 2017. március 22. napján vette kézhez. Ennélfogva az indítvány benyújtására az Abtv. 30. § (1) bekezdésében foglalt követelménynek – „[a]z alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül [...] lehet írásban benyújtani” – az alkotmányjogi panasz megfelel.

4. Az indítványozó közvetlen érintettsége

Indítványozó az alkotmányjogi panasszal megtámadott jogerős ítélet felperese volt, akinek személyét – tisztességes eljáráshoz, illetve tulajdonhoz való jogát – a Kúria döntése közvetlenül érintette.

5. Az Alaptörvényben biztosított jog sérelme

5.1. Indokolási kötelezettség, mint a tisztességes eljáráshoz való jog része

Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerint:

„Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

A jogállam fogalma elképzelhetetlen a jog által felállított, független és pártatlan bírósághoz fordulás joga nélkül, amely megfelel a tisztességes eljáráshoz való jog által támasztott követelményeknek.

Az indokolási kötelezettség nem csupán egy formális követelmény, hanem sokkal inkább annak a biztosítéka, hogy a hatóság vagy bíróság az adott ügyben körültekintően döntsön. Az indokolásnak éppen ezért tartalmaznia kell a döntés lényeges ténybeli és jogi alapjait, továbbá a döntés meghozatala során figyelembe vett egyéb tényezőket. Azon kérdés eldöntése, hogy milyen részletesnek kell lennie az indokolásnak, és hogyan kell azt közölni, az adott szerv kompetenciája. A bíróság az indokolás terjedelmét mindig az adott

döntésnek megfelelően határozza meg, tekintettel az indokolási kötelezettség céljára, amely tulajdonképpen a döntés kiértékelése az érintett személy számára.

Megjegyzendő továbbá, hogy a hatóság indokolási kötelezettsége szorosan összefügg a bírósági felülvizsgálat lehetőségével. A hatékony bírósági felülvizsgálathoz ugyanis elengedhetetlen, hogy a bíróság tudatában legyen azoknak az indokoknak, melyekre alapítva a hatóság a döntését meghozta.

Az indokolási kötelezettség az Emberi Jogok Európai Egyezményében meghatározott tisztességes eljárásból való jognak is a része. Az Alkotmánybíróság korábban már megvizsgálta az Egyezmény és az Alaptörvény rendelkezései viszonyát.¹ Ennek nyomán megállapította, hogy az Egyezmény 6. és 7. Cikke, valamint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1)-(2) és (4) bekezdése szabályozási alapjait tekintve összevethetők. Az Egyezmény 6. Cikk 1. bekezdésének első mondata értelmében: „*Mindenkinek joga van arra, hogy ügyét a törvény által létrehozott független és pártatlan bíróság tisztességesen nyilvánosan és ésszerű időn belül tárgyalja, és hozzon határozatot polgári jogi jogai és kötelezettségei tárgyában, illetőleg az ellene felhozott büntetőjogi vádak megalapozottságát illetően.*” Ennek tartalmilag - némi eltéréssel - megfelel az Alaptörvény XXVIII. cikkének (1) bekezdése. Az Egyezmény 6. Cikk 2. bekezdése szerint: „*Minden bűncselekménnyel gyanúsított személyt mindaddig ártatlannak kell vélelmezni, amíg bűnösségét a törvénynek megfelelően meg nem állapították.*” Az ennek megfelelő alapjogi rendelkezést az Alaptörvény XXVIII. cikk (2) bekezdése tartalmazza. Az Egyezmény 7. Cikkének 1. bekezdése fogalmazza meg a *nullum crimen sine lege*, illetve a *nulla poena sine lege* elvet a következőképpen: „*Senkit sem szabad elítélni olyan cselekményért vagy mulasztásért, amely elkövetése idején a hazai vagy nemzetközi jog alapján nem volt bűncselekmény. Ugyancsak nem lehet a bűncselekmény elkövetése idején alkalmazható büntetésnél súlyosabb büntetést kiszabni.*” Ennek megfelelő alapjogot az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdése biztosít.

Ahogy arra az Alkotmánybíróság is utalt², az Emberi Jogok Európai Bírósága az indokolt bírói döntéshez való jogot az Egyezmény 6. Cikkében foglalt tisztességes tárgyaláshoz való jog részének tekinti. E jog pontos tartalma a Bíróság elmúlt évtizedek során számos döntésében kimunkált, széleskörű gyakorlatából olvasható ki. E körben a Bíróság kiindulópontja az, hogy a bírói döntésekkel szemben valamennyi demokratikus jogállamban elvárható az objektivitás és az átláthatóság, ami egyfelől elejét veszi az önkényes hatósági és bírósági döntéshozatalnak, másrészt erősíti a bírósági döntéshozatalba vetett közbizalmat, és a bírói döntések tekintélyét. (*Taxquet kontra Belgium*, 926/05.; 2010. november 16.; § 90.; legutóbb megerősítve: *Shala kontra Norvégia*, 15620/09.; 2012. július 10.; § 29.) A Bíróság következetes gyakorlata szerint a tisztességes eljárás és a jogállamiság elvéhez tartozik az a követelmény, hogy a bíróságok a döntéseik alapjául szolgáló indokokat kellő részletességgel mutassák be. (*Suominen kontra Finnország*, 37801/97.; 2003. július 1.; § 34.; legutóbb megerősítve: *Vojtěchová kontra Szlovákia*, 59102/08.; 2012. szeptember 25.; § 35.) A Bíróság olvasatában az adott bírói döntés természete, és az alapul fekvő egyedi ügy körülményei határozzák meg, hogy milyen terjedelmű és mélységű indokolás elégíti ki az indokolási kötelezettség egyezménybeli követelményét. Ebből következően az indokolt bírói döntéshez fűződő jog megsértését kizárólag az alapul fekvő egyedi ügy összes körülményeinek vizsgálatát követően lehet megítélni. (*Tatishvili kontra Oroszország*, 1509/02.; 2007. február 22.; § 58.; *Grădinar kontra Moldova*, 7170/02.; 2008. április 8.; § 107.; legutóbb megerősítve: *Sholokhov kontra Örményország és Moldova*, 40358/05.; 2012. július 31.; § 67.) Éppen ezért elképzelhető, hogy valamely részletkérdésre vonatkozó indokolás teljes elmaradása nem, míg egy lényegesebb kérdésre vonatkozó hiányos indokolás viszont az Egyezmény 6. Cikkében biztosított jog megsértését idézi elő. A Bíróság az indokolások fogyatékoságának foka tekintetében kijelölte azt a határvonalat, amely elválasztja az Egyezménynek megfelelően indokolt határozatokat az Egyezményt sértő hiányos vagy fogyatékos indokolást tartalmazó határozatoktól. Ennek során a Bíróság elvi éllel szögezte le, hogy az indokolt hatósági döntéshez való jog semmiképpen sem jelentheti azt, hogy az ügyben eljáró bíróságot a felek valamennyi érvelése tekintetében részletes indokolási kötelezettség terhelné. (*Hiro Balani kontra Spanyolország*, 18064/91.; 1994. december 9.; § 27.; *Ruiz Torija kontra Spanyolország*, 18390/91.; 1994. december 9.; § 29.; *García Ruiz kontra Spanyolország*, 30544/96.; 1999. január 21.; § 26.; *Hirvisaari kontra Finnország*, 49684/99.; 2001. december 25.; § 30.; legutóbb megerősítve: *Sholokhov kontra Örményország és Moldova*, 40358/05.; 2012. július 31.; § 67.) A Bíróság ugyanakkor azt is elvi éllel mondta ki, hogy a döntéssel szemben

¹ 30/2014. (IX. 30.) AB határozat

² Ld. 7/2013. (III. 1.) AB határozat

feltétlen elvárás, hogy a bíróság az ügy lényegi részeit a szükséges alapossággal vizsgálja meg, és erről a vizsgálatáról a határozatának indokolásában is adjon számot. A Bíróság álláspontja szerint nem felel meg az Egyezmény 6. Cikkében foglalt elvárásnak, ha a felülbírálati bírói fórum az alsóbb fokú bíróságnak az ügy lényegi kérdései tekintetében kifejtett érveit további vizsgálat és a vizsgálat indokainak előadása nélkül hagyja helyben. (*Helle v. Finnország*, 20772/92.; 1997. december 19.; § 60.; *Karakasis v. Görögország*, 38194/97.; 2000. október 17.; § 27.; *Boldea v. Románia*, 19997/02.; 2007. február 15.; § 30.; *Tacquet v. Belgium*, 926/05.; 2010. november 16.; § 91.; legutóbb megerősítve: *Vojtěchová v. Szlovákia*, 59102/08.; 2012. szeptember 25., § 35.) A Bíróság az indokolási kötelezettség teljesítésének vizsgálatakor figyelemmel van arra is, hogy az indokolás hiánya vagy fogyatékosága valamely fél írásban megfogalmazott, világosan és pontosan körülírt kérdését érinti-e. (*Hiro Balani kontra Spanyolország*, 18064/91.; 1994. december 9.; § 28.; *Ruiz Torija kontra Spanyolország*, 18390/91.; 1994. december 9.; § 30., legutóbb megerősítve: *Ilyadi kontra Oroszország*, 6642/05.; 2011. május 5.; § 44.)

Az Egyezmény jogvédelmi rendszerében a bírói döntéseknek a tisztességes eljárás által megkövetelt indokolása iránti igény egyfelől szoros összefüggésben áll a jogorvoslathoz fűződő joggal, ugyanis e jog hatékony gyakorlására kizárólag a bíróság döntését alátámasztó indokok ismeretében nyílik valódi lehetőség. (Erről lásd: *Baucher kontra Franciaország*, 53640/00.; 2007. július 24., §§ 47-51.) Másfelől szoros összefüggés mutatkozik az indokolási kötelezettség teljesítése, és a tisztességes eljáráshoz fűződő jogból fakadó azon alkotmányos igény között, hogy az eljárásban szereplő fél meghallgatást nyerhessen, azaz kérelmét a bíróság megvizsgálja. (Erről lásd: *Shala v. Norvégia*, 15620/09.; 2012. július 10., § 29.) Ennek oka az, hogy kizárólag a kellő alapossággal indokolt bírói határozatból tűnhet ki, hogy az ügyet eldöntő bíróság ténylegesen figyelembe vette-e a felek által előterjesztett bizonyítékokat és érveket.

Az indokolási kötelezettség az Európai Unió jogában is meghatározó alapelvnek számít, azon kevés követelmény közé tartozik, amely kifejezett alapszerződéses rendelkezésen alapul.³ Ennek értelmében kötelező meghatározni azokat az indokokat, melyeken a közösségi aktus nyugszik, egyben közzé is kell tenni őket. A kötelezettség terjedelme az adott egyedi ügy körülményeitől függ. Annak elbírálásához, hogy a hatóság eleget tett-e ezen kritériumnak, a Bíróságnak olyan tényezőket kell vizsgálnia, mint az intézkedés tartalma, az indokok természete, vagy a felek érdeke. Az indokolásnak nem kell kiterjednie valamennyi tényre és jogszabályra, a hatóság feladata ugyanis eldönteni, hogy melyek a lényegesek.

A bíróság által kihirdetett ítéletet indokolni kell. Az ítélet indokolása írásban történik, a bíróság köteles az ügyfél által felvetett valamennyi évrre kitérni, amelyek a meghozott döntést igazolják. Ezen kötelezettség terjedelme az adott döntés természetétől függően változhat. Az adott indokolásnak meghatározottnak, az ügy releváns tényeihez igazodónak kell lennie, nem korlátozódhat csupán a jogszabályok meghatározott szakaszaira. Ugyanakkor, ahogyan arra az Európai Bíróság a *Ruiz Torija- ítéletben*⁴ rámutatott, nem szükséges részletesen kitérni valamennyi évrre. Az indokolásban alkalmazott jogi terminológia különösen fontos a felek számára, hogy megértsék őket. Külön figyelmet kell fordítani a más szakterületekről származó kifejezések használatára, amelyek alkalmanként jogi kontextusban már nem megfelelőek, jelentéstartalmuk megváltozhat.

Magyarországon az indokolási kötelezettség a bíróságok számára rendkívül szűkszavúan kerül meghatározásra.

A Pp. szerint: 221. § (1) Az ítélet indokolásában röviden elő kell adni a bíróság által megállapított tényállást az arra vonatkozó bizonyítékok megjelölésével, hivatkozni kell azokra a jogszabályokra, amelyeken a bíróság ítélete alapszik. Meg kell röviden említeni azokat a körülményeket, amelyeket a bíróság a bizonyítékok mérlegelésénél irányadónak vett, végül utalni kell azokra az okokra, amelyek miatt a bíróság valamely tényt nem talált bizonyítottnak, vagy amelyek miatt a felajánlott bizonyítást mellőzte.

³ Ld. ECC 190 és 191. szakaszai.

⁴ Ld. *Ruiz Torija v. Spain* judgement of 9 December 1994.

Ezen kívül pedig legfeljebb a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvényre támaszkodhatunk, ami kimondja: „A bíróság a határozatát - ha törvény másképpen nem rendelkezik - indokolni köteles.”⁵

Magyarország Alkotmánybírósága az indokolási kötelezettséget az igazságszolgáltatással összefüggésben, a bírói függetlenség immanens elemeként határozta meg. A bírói függetlenség biztosításának alkotmányos kötelezettsége tehát a bíró ítélkező tevékenységére vonatkozik: a bíró arra nem utasítható, hogy a jogvitát miként döntse el, abban nem befolyásolható, hogy a jogszabályok előírt keretek között milyen terjedelemben és milyen körben vegyen fel bizonyítást, s a bizonyítékokat hogyan értékelje. Ugyanakkor a bírói tevékenység alapvető kritériuma, hogy a döntés - a jogszabályok által meghatározott eltérő mélységű és jellegű - indokolási kötelezettséggel jár együtt.⁶

Az eljárás tisztességének alkotmányos követelményrendszerét a 2011. december 31-éig hatályban volt Alkotmány 57. § (1) bekezdése úgy fogalmazta meg, hogy „a bíróság előtt mindenki egyenlő, és mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat, vagy valamely perben a jogait és kötelezségeit a törvény által felállított független és pártatlan bíróság igazságos és nyilvános tárgyaláson bírálja el.” A tisztességes eljárás alkotmányos előírásának lényeges tartalmát tekintve 2012. január elsején hatályba lépett Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése a korábban hatályban volt Alkotmány 57. § (1) bekezdésével azonosan rendelkezik, amikor kimondja, hogy „mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”⁷

Az alkotmánybíróági gyakorlat folyamánként az indokolási kötelezettség bekerült az Alaptörvény rendelkezései közé is: „A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.”⁸ Ezen jog nevesítése mindenképpen előrelépést jelent korábbi Alkotmányunkhoz képest, azonban az alkotmányozási folyamat deficitjeként értékelhető, hogy ez csupán a közigazgatási hatóság számára jelent *expressis verbis* kötelezettséget, a bírósági indokolás vonatkozásában a régi megoldás maradt meg, tehát az indokolási kötelezettség nem kerül külön nevesítésre a tisztességes eljáráshoz való jogon belül.

Az Alaptörvény hatályba lépése ezen alapjog tekintetében nem hozott lényegi változást. Az Alkotmánybíróság a – későbbi hasonló tárgyú döntéseinél⁹ precedensként értékelt – 7/2013. (III. 1.) AB határozatában megállapította ugyanis, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt szabály értelmezésekor - az Alkotmánnyal fennálló tartalmi és kontextuális egyezés okán - irányadónak tekinti a tisztességes eljáráshoz fűződő alapvető joggal kapcsolatban kimunkált korábbi alkotmánybíróági gyakorlatot.

Ezen döntésében rámutatott arra, hogy „[...] az Alkotmánybíróság által vizsgált, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rejlő indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti, nevezetesen azt, hogy döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia. Az indokolási kötelezettség alkotmányjogi értelemben vett sérelme az eljárási szabály alaptörvény-ellenes alkalmazását jelenti. A tisztességes eljárásból fakadó elvárás tehát az eljárási szabályok Alaptörvénynek megfelelő alkalmazása, ami a jogállami keretek között működő bíróságok feladata. Az eljárási törvény rendelkezéseire is figyelemmel, a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket.”

⁵ 2011. évi CLXI. törvény 13. § (1) bekezdés

⁶ Vö. 54/2001. (XI. 29.) AB határozat

⁷ Ld. 7/2013. (III. 1.) AB határozat

⁸ Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének második mondata.

⁹ Ld. többek között: 3007/2016. (I. 25.) AB határozat; 3051/2016. (III. 22.) AB határozat; 3065/2016. (IV. 11.) AB határozat; 3075/2016. (IV. 18.) AB határozat; 3084/2016. (IV. 18.) AB végzés

Hangsúlyozandó, hogy az Alkotmánybíróság a rendes bíróságoktól eltérően nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy jogági dogmatikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon.¹⁰ Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság nem vizsgálja azt sem, hogy az indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat.¹¹

Az indokolási kötelezettség alkotmányjogi értelemben vett sérelme a fentiek alapján tehát alkotmányjogi panasz alapján bírósági döntés megsemmisítéséhez vezethet.

A tárgykörben legutóbb hozott, a panasznak helyt adó döntésében – 3007/2016. (I. 25.) AB határozat – pontosan ezen gondolatmenet alapján nyilvánított alkotmányellenesnek a testület egy bírósági döntést.

5.2. A bírói döntés által okozott alapjogsérelem

Az Alkotmánybíróság a 30/2014. (IX. 30.) AB határozatban azt is megállapította, hogy a bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása.

Ugyanakkor az indítványozó álláspontja szerint minimális követelmény, hogy az eljáró bíróság ítéletének indokolásában legalább rámutasson arra, hogy a beszerzett bizonyítékok közül mit és miért fogadott el vagy nem fogadott el, illetve miért utasított el egyes bizonyítási indítványokat. Alapvető fontosságú továbbá, hogy az egyes tényálláselemek logikai kapcsolatban álljanak az egyes bizonyítékokkal, azaz az indokolásból követhető legyen, hogy mi alapján jutott a bíróság egy adott következtetésre a tényállás tekintetében, mire alapított egy adott tényt.

A jelen esetben a támadott ítélet indokolása nem felel meg ezen kívánalomnak.

Az Indítványozó álláspontja szerint a Kúria nem tett eleget indokolási kötelezettségének, mivel nem fejtette ki részletesen, hogy miért tartotta indokoltnak a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését. Ítéletével nem oldotta fel az I. és II. fokú ítélet közötti ellentmondást, nem indokolta meg, hogy miért az I. fokú ítélet megállapításaival ért egyet. Nem fejtette ki maradéktalanul, hogy milyen indokok alapján jutott arra a megállapításra, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítást helyesen vette fel, a tényállást megfelelően derítette fel.

Az Indítványozó álláspontja szerint a Kúria ítéletében az eljárás adatai alapján téves ténymegállapításokat is tett.

A Kúria figyelmen kívül hagyta azt a tényt, hogy a bírósági eljárás elsősorban azért indult, mivel az Indítványozó a munkaviszony lezárásával kapcsolatos kilépő iratokat nem kapta meg a törvény által előírt határidőben, többszöri felszólítás ellenére sem.

Az Indítványozó jogosult volt a közszolgálati járadékra, melyet nem tudtak megállapítani, mivel az önkormányzat nem szolgáltatott adatot nem adták ki a kilépő papírjait, ezért nem tudták a közszolgálati járadékot megállapítani. Ezt követően, az I. fokú tárgyalásnak köszönhetően 2015 március 19-én kapta meg az Indítványozó azokat az iratokat, amit 2014. október 20-án kellett volna átadni. Ennek ellenére a Kúria a tárgyalás során többször hangsúlyozta, hogy az önkormányzat az Indítványozóval szemben folyamatosan jogszerűen járt el.

¹⁰ 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés

¹¹ 3237/2012. (IX. 28.) AB végzés; 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés

Az Indítványozó az átadás-átvétel napján kapott egy elszámoló lapot az önkormányzattól, amin az állt, hogy megilleti 189 nap szabadságmegváltás és a bírósághoz fordulás joga, elévülési időn belül. Ilyen papírt csak és kizárólag 2014. októberében kapott az Indítványozó, előtte soha, pedig, ha a Kúria okfejtését követjük, akkor minden negyedik év végén ezt meg kellett volna kapnia a Magyar Államkincstártól, hisz ők végezték a számfajtást. De soha ilyenre nem került sor, ebből az következik a munkavállaló számára, hogy azért mert jogviszonya folyamatosan fennállt és nem volt olyan jogi helyzetben, hogy pert indítson, hisz nem is volt tudomása arról, hogy jogviszonya megszűnt volna.

Továbbá, ha megszűnt a jogviszony, akkor a szabadságot is le kellett volna nullázni, de ez nem történt meg, hanem folyamatosan összeadódott. Ezért is érthetetlen, hogy melyik évből mennyi maradt, hiszen a munkavállaló mindig a legrégebbit használja fel és a legfrissebb marad meg. Az Mt. szerint a szabadságot a jogviszony végeztével pénzben meg kell váltani, az Indítványozó jogviszonya pedig 2014. október 12-én szűnt meg. Ha a Kúria döntését alapul véve az előzőekben is megszűnt volna, akkor miért nem kapta meg az elszámoló lapokat, ami alapján érvényesíthette volna a jogos igényét, hisz a jogviszonya fennállta alatt jogalap hiányában nem fordulhat bírósághoz.

A fentiek alapján sérült az Indítványozó bírósághoz forduláshoz való joga is, ha a Kúria okfejtését vesszük alapul.

Ezen értelmezéssel a Kúria megsértette az Alaptörvény 28. cikk (1) bekezdésébe foglalt alaptörvény-konform jogértelmezési kötelezettségét is – „A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik.” –, mivel ítéleteik a bírósághoz forduláshoz való jogot kiüresítették.

5.3. Szabadságmegváltás mint az alkotmányos tulajdonvédelem tárgya

Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése szerint „[m]indenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez.”

A tulajdonhoz való jog alkotmányos védelmének kereteinek meghatározásában a T. Alkotmánybíróságnak széles mérlegelési jogköre van. E széles mérlegelési jogkör indokolja azt, hogy a praxisjog mint egyes vagyoni értékű jog védelmének határait határozza meg a T. Alkotmánybíróság.

Különösen indokolt lehet az, hogy a T. Alkotmánybíróság a fenti alkotmányos jogvédelmi határvonalát meghúzza a szabadságmegváltásnak, mivel az Alaptörvény hatályba lépése óta kifejezetten e vagyoni értékű jogra tekintettel ezt még nem végezte el a testület.

A 2012. január 1. napját megelőzően született alkotmánybíróági határozatok hatályon kívül helyezése, illetve a 13/2013. AB határozatban foglaltak szintén az érdemi elbírálás mellett szólnak: „A korábbi alkotmánybíróági döntésben megjelenő jogelvek figyelmen kívül hagyása ugyanakkor az előző Alkotmány és az Alaptörvény egyes rendelkezései tartalmi egyezősége esetén is lehetségessé vált, a szabályozás változása a felvetett alkotmányjogi probléma újraértékelését hordozhatja.”¹²

Az Alkotmánybíróság 3009/2012. (VI. 21.) AB határozatában a tulajdonhoz való joggal kapcsolatban következőket állapította meg: „A tulajdonhoz való jogot tartalmilag megegyező megfogalmazásban tartalmazta az Alkotmány 13. § (1) bekezdése is. Az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság feladata az Alaptörvény védelme. (...) megállapítható, hogy a tulajdonhoz való jogot, mint alapjogot, az Alkotmányhoz hasonlóan az Alaptörvény is garantálja, így a tulajdonhoz való jog értelmezése során az Alkotmánybíróság által korábban tett megállapítások továbbra is irányadónak tekinthetők.” Ugyanakkor más vagyoni értékű jogok – például a szerencsejáték-engedélyek/koncessziók [26/2013. (X. 4.) AB határozat] – vonatkozásában a T. Alkotmánybíróság már végzett el ilyen vizsgálatot, a vagyoni értékű jogok között rejlő különbségek miatt ezt a jelen tárgykörben is indokolt lehet.

¹² 13/2013. (VI. 17.) AB határozat Indokolás III/2. pont, 31. bekezdés.

6. Az alapjogsérelem bírói döntést érdemben befolyásoló jellege, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés volta

Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltétele, hogy az abban megjelölt alaptörvény-ellenesség a bírói döntést érdemben befolyásolja, vagy a panasz alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. Az Abtv. szerint e két feltétel alternatív, álláspontom szerint jelen ügyben mindkettő megvalósul.

6.1. Az alapjogsérelem bírói döntést érdemben befolyásoló jellege

A tisztességes eljáráshoz való jog sérelme a fent bemutatottak szerint a jelen ügyben az ügyben eljáró bíróságok nem megfelelő ítéleti indokolásai miatt megvalósult.

Jelen esetben tehát az ítéleti indokolásból a jogértelmezés általános szabályainak megtartása mellett nem következik az indítványozót marasztaló bírói döntés, így az – a fent idézett alkotmánybírói elvi megállapításokra is tekintettel – sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből levezetett indokolási kötelezettséget, amely az ítéletek alaptörvény-ellenességét eredményezi.

6.2. Alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdések az indokolási kötelezettséggel összefüggésben

Az indokolási kötelezettség mint eljárási jog alkotmányos védelmének kereteinek meghatározásában a T. Alkotmánybíróságnak bizonyos mérlegelési jogköre van.

Különösen indokolt lehet az, hogy a T. Alkotmánybíróság a fenti alkotmányos jogvédelmi határvonalát meghúzza ennek, mivel az Alaptörvény hatályba lépése óta csupán egy alkalommal – a fentebb már hivatkozott 7/2013. (III. 1.) AB határozatban – foglalkozott ezzel a testület. A 2012. január 1. napját megelőzően született alkotmánybírói határozatok hatályon kívül helyezése, illetve a 13/2013. AB határozatban foglaltak szintén az érdemi elbírálás mellett szólnak: „A korábbi alkotmánybírói döntésben megjelenő jogelvek figyelmen kívül hagyása ugyanakkor az előző Alkotmány és az Alaptörvény egyes rendelkezései tartalmi egyezősége esetén is lehetségessé vált, a szabályozás változása a felvetett alkotmányjogi probléma újraértékelését hordozhatja.”¹³

Győr, 2017. május 15.

Tisztelettel:

Váczai Ügyvédi Iroda
9022 Győr, Bisinger st. 2.
Dr. Váczai Péter ügyvéd
+36 20 9982 753

Mellékletek:

1. Ügyvédi meghatalmazás
2. Keresetlevél
3. A Győri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 13.M.590/2014/9. számú ítéletének másolata
4. A Győri Törvényszék 2.Mf.20.486/2015/7. számú ítéletének másolata
5. A Kúria Mfv.II.10.505/2016/4. számú ítéletének másolata

¹³ 13/2013. (VI. 17.) AB határozat Indokolás III/2. pont, 31. bekezdés.